

ANALÝZA

8. 10. 2012

**TRŽBY: ZMĚNA SPOTŘEBITELSKÝCH ZVYKLOSTÍ
JINÁ NEŽ V EVROPĚ**

Spotřebitelé změnili během posledního půldruhého roku své zvyklosti. Ale jinak než v krizovém roce 2009.

Dnes se zdá k nevíře, že si lidé před pěti lety v tuhle dobu odváželi ve vozících k pokladnám obchodních řetězců spolu s nákupy od ostatních prodejců o 8 až 9 % víc zboží než před rokem. S prodeji a opravami aut stouply tržby obchodníků za celý rok 2007 reálně o desetinu. Dnes klesají, i když méně než v roce 2009. Ale krocení nákupů, k němuž došlo v roce 2009 v době krize české ekonomiky, vypadalo jinak – zatímco tehdy lidé šetřili na pořízení aut či jejich opravách a nikoli na potravinách, u nichž se tempo tržeb udrželo v plusu, v současnosti řáli do živého. Omezují jídlo už šestnáctý měsíc za sebou. Pokles tržeb za potraviny se však neprohlubuje.

Zmírnění poklesu tržeb za potraviny

Právě nižší nákupy potravin stahují objem tržeb v maloobchodě níž. Útraty za ně reálně meziročně klesají už od loňského května s nehlubším propadem během dubna až července 2011, při zhroucení dynamiky o 9,6 procentního bodu. Od té doby, při silně volatilních meziročních poklesech každý měsíc, je v trendu patrné velmi mírné zlepšování. V srpnu se tržby za potraviny snížily meziročně o 0,3 %, což byl relativně slušný výsledek ve srovnání s průměrem za letošních osm měsíců (-2,4 %). Lze to zřejmě přičíst i skutečnosti, že zdražování potravin ochabuje (ve třetím čtvrtletí se jejich ceny proti druhému čtvrtletí již dokonce snížily).

Obchodníci ubírají ze svých marží

Reálný růst v některých skupinách prodáváného zboží je docilován při výrazných cenových slevách zejména nepotravinářského zboží, které maloobchod (bez prodeje aut a jejich opravy) praktikuje již delší dobu na úkor svých procentních marží. Snižují je meziročně již páté čtvrtletí za sebou, i když jejich pokles se postupně zmírňuje (na -0,1 p.b. v letošním druhém čtvrtletí, proti průměrným -0,5 p.b. od poloviny roku 2011 do letošního prvního čtvrtletí). Jde o jinou strategii než v krizovém roce 2009, kdy marže obchodníků při omezovaných nákupech spotřebitelů rostly. Kromě redukce marží snižují obchodníci meziročně i objemy vyplácených mezd. V poklesech hrubé přidané hodnoty je maloobchod (bez prodeje aut a jejich opravy) už čtyři čtvrtletí. Práci zde ztratilo ve druhém čtvrtletí proti stejnému období loňského roku přes tři tisíce lidí. Zhoršení finančních parametrů odvětví je logické a odráží nižší výdaje českých spotřebitelů.

Šetříme na jiném zboží než Evropa

ANALÝZA

V potlačování výdajů za zboží jsou mezi námi a Evropou značné rozdíly: zatímco v eurozóně i EU 27 lidé v posledním půlroce šetří především na nákupech oděvů, obuvi a textilu vůbec a jde o položku s nehlubšími propady tržeb (např. v dubnu -12,1 %, resp. -9,9 %), v ČR u tohoto zboží tržby obchodníků rostly, v srpnu dokonce o silných 6,8 %. K vyšším nákupům lákaly i cenové výhody u počítačů a mobilních operátorů v ČR, díky nimž své tržby reálně zvýšili o 4 % (v období od března do července dokonce o 6,3 %). V Evropě byl jejich růst podstatně mírnější (+1,4 %). Za stejné období také Evropané utráceli ve srovnání s námi daleko méně za pohonné hmoty. Od března do července činil zejména v eurozóně meziroční pokles těchto tržeb v průměru měsíčně 4,5 % (v EU 27 4,4 %). Byl tedy dvojnásobný oproti ČR (-2,2 %).

Srpnový pokles tržeb za potraviny v České republice byl zhruba stejný jako v EU 27 (-0,2 % meziročně), ale podstatně příznivější než v šetřící eurozóně (-0,9 %). S optimistickým výhledem však zatím obezřetně - v průměru předchozích pěti měsíců jsme totiž omezovali své výdaje na potraviny v daleko razantnějším měřítku než v úhrnu Evropané.

Na velké útraty nejsou peníze

Růst nominálních mezd v České republice nepokrývá celý letošní rok nárůst inflace, u zaměstnaných v nepodnikatelské sféře ho nekryl dokonce i celý loňský rok. Příjmy domácností z podnikání (v podobě hrubého smíšeného důchodu) byly ve druhém čtvrtletí proti stejnému období 2011 o 1,6 mld. korun nižší, jejich příjmy z vlastnictví - tvořené z velké části především úrokovými výnosy z jejich úspor -, se meziročně ztenčily o téměř miliardu. Na daních odešlo ze sektoru domácností do veřejných rozpočtů ve druhém čtvrtletí meziročně o 1,2 mld. korun více, na sociálním pojistném bylo odvedeno o 4,7 mld. více, ale zpět na vyplácených sociálních dávkách dostali lidé víc jen o miliardu. Saldo z přerozdělení tak bylo pro domácnosti třetí nejnepříznivější za posledních čtrnácti čtvrtletí, ještě horší než v roce 2009. Na útraty toho tedy moc nezbyvá.

Drahomíra Dubská
oddělení svodných analýz

Více na: <http://www.czso.cz/csu/csu.nsf/informace/cm100512.doc>

psáno pro cfoworld.cz